

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczta u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, május 25.

A magyar ipar.

(K. Ö.) Hegedüs Sándor kereskedelmiügyi miniszter egy köriratot intézett a budapesti kereskedő testületekhez, melyben a hazai nagykereskedőket felszólítja, hogy hazai ipari vállalatok létesítésében részt vegyenek. Ezeket a vállalkozásokat a miniszter a legmesszebb menő erkölcsi és anyagi támogatásban fogja részesíteni.

Mínt hogy ipart fogyasztó nélkül elképzelni nem lehet, ebből a szempontból ez az eszme komoly megfontolást igényel. Mert ha azok a nagykereskedők, kik külföldi ipari cikkeket nagy mennyiségben behoznak, magok létesítenek iparvállalatokat, az ipar megteremtése sok tekintetben biztosítva látszik lenni. Nevezetesen, a nagykereskedőknek meg van már a rendes piacuk, azok a vidéki kereskedők, kikkel eddig is összeköttetésben voltak, tehát biztosítva van a fogyasztás és eléri azt, hogy a hazai fogyasztás megnyerhető lesz a hazai termelésnek.

Fejlődő iparunknak utjában állottak a piaci és verseny viszonyok. Annak a nagykereskedőnek azonban, ki eddig a külföldi iparcikkeket közvetítette, a jövőben pedig saját gyártmányú cikkei lesznek, már kész piaca, kész fogyasztási területe van. Piaci és verseny viszonyok nem befolyásolják a hazai ipar boldogulását.

Természetesen, más kérdés az, hogy hazai nagykereskedőink fognak-e iparvállalatok létesítésére vállalkozni, nem érik-e be inkább a közvetítéssel járó

biztos haszonnal, mint a termelés rizikójával. Hisz oly szépen rendezkedtek be. Mindegyike egy-egy osztrák vállalat fióktelepe és ezen berendezkedés mellett boldogultak és vagyonosodtak. És most a miniszter egyszerre kizavarja őket nyugalmas helyzetükből és a pénzüket követeli hazai befektetésekre.

Ime az iparpártolási mozgalomban egy új fejezet.

Aktuális téma, melyről már annyit irtak, hogy szinte elmegy a kedvünk, hogy vele foglalkozzunk. Megteszszük mégis, mert nem akarunk részesei lenni annak az iránynak, melybe az iparpártolási mozgalom belefutadni készül.

Ennek a mozgalomnak az eddig elért eredménye abban csucosodik ki, hogy a termelő és fogyasztók egymást jól összehozták. Az iparos szidja a kereskedőt, hogy nem elég élelmes a közvetítésben. A kereskedő szidja az iparost, hogy drága és rossz iparcikket produkál. Mind a kettő pedig a fogyasztót szidja, hogy nem vesz hazai iparcikket, hanem ezekért a külföldre megy.

A társadalmi osztályokat sem kimélték a támadások.

Az arisztokracziának doronggal mentek neki, a szemére vetvén, hogy lenézi az iparos osztályt és a magyar ipartermékeket. A mi meg külföldi, azt mind jónak tartja. A polgárosztályokat leszólták, hogy hazafias felbuzdulásra képtelen. A gentry szegény, a paraszt meg csak munkásnak való.

Míg ezek a csetepaték hirlapok és folyóiratokban folytak, megszólaltak a hivatalos körök is. Az itt megnyilatkozó közvélemény két részre oszlik. Az egyik

azt mondja, hogy csak akarni kell és meglesz. Annyi bizonyos, hogy az iparpártolás terén is szükséges idealistáknak lennünk. Ha nem bizunk önmagunkban, akkor jobb, ha ily akcióba bele sem fogunk. Jól esik látnunk, mily lelkesedéssel mennek bele a hivatalos körök az iparpártolási mozgalomba. A sikerhez ez természetesen nem elég.

A másik rész a pesszimiztikus hurokat pengeti. Azt mondják, kár minden szóért, minden garasért, az iparpártoló mozgalomnak eredménye úgy sem lesz, mert most mélységesen benne vagyunk az agrarizmushoz, amikor vége szakad annak az időnek, mely kedvez az iparnak és kereskedelemnek. A mi nyilván nem csak pesszimiztikus felfogás, hanem rágalom és megtévesztése az intéző köröknek.

A mezőgazdaság és ipar nem ellensége egymásnak, még kevésbé az agrarizmus és ipar. Az agrarizmus fejleszti a mezőgazdaságot, mely természetes fogyasztója az iparnak, de megvalósítja az ipar természetes fejlesztését is, mely viszont a mezőgazdasági termelésnek képezi természetes fogyasztóját.

Ezt a két termelési ágat egymásra zudítani csak azoknak áll érdekében, kiknek eszköz ágában sincs a magyar önálló ipar érdekeit szolgálni, mert ennek megteremtésével csökken a közvetítői haszon.

A magyar iparnak nem az agrarizmus, hanem a merkantilizmus az ellensége, mely szívesebben közvetíti az idegen, mint a hazai produktumokat.

Ennek dacára mégis sikerül megteremtteni a magyar ipart, ha oly társada-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A május 28-iki napsötétedés.

Irtta: Atóm.

A világűrben tapasztalható tűnemények közt talán nincs egy sem, a mely akkora s olyan feltűnő hatást tenne a Föld lakóira, mint egy-egy napsötétedés. Az izzó aranyos tányér — mely fizikai s így nagyrészt szellemi életünk táplálója, — nem tűnhet el a nélkül a kék menyboltozatról, hogy ezáltal halálos félelemben ne döntene az emberiség nagy részét.

A prairiek őslakói s a jucatani félsziget benszülőttei kilövik mérgezett nyilaikat s a levegőbe fogják dobni harci kiáltások közt tomahawkjaikat, avagy buzgón kérik a nagyszellemet, hogy szabadítsa ki a napistent a gonosz szellem torkából.

Afrika félvad lakói ordítva fognak könyörögni festett bálványaik előtt, míg az arabok gyors paripáikon száguldozva, a hold fekete korongjára sütik töleséres fegyvereiket. És meglehet, hogy a művelt Európában is akadnak számosan olyanok, a kik a rozoga Föld sorsán aggodva, kétségbeesetten fogják tördelni a kezeiket.

S miért történik majd mindez?

A Weather-iroda számításai szerint folyó hó 28-án a Hold földünk és a Nap közé kerül; azaz csillagász nyelven szólva a konjunktio esete áll be, mikor is a Hold sötét tányérja elfogja tőlünk pár perczre a Nap életető sugarait.

Azzal a hatással van egy ilyen fenséges tűnemény, mintha meg akarná semmisíteni a természet örök törvényeit s itt volna a rettegett végítélet napja.

Még leküldi hozzánk fényét, melegét; nyit a mezők színes virágaiban, mormol a csermely kavicsai közt, zug a szőlben, harsoga viharban, szint játszik az ékkövekben s a másik pillanatban már elhűnik az égről s vakoskodó szemünk nem lát belőle mást, mint azt a gloriát, a melyet a Hold fekete tányérja mögött felvillanó naplángok alkotnak. Verőfény után éjszakai sötétség.

Ez a hirtelen változás teszi azt a lenyűgöző, bénító és megdöbbentő hatást, mely még a csillagászokon is erőt vesz néha, a kik szólanul, meredt szemekkel bámulják az eget a nélkül, hogy műszereiket használni eszükbe jutna. Pedig a teljes sötétség alig 2—3 perczig tart, azaz addig, míg a Hold 24 mf. széles árnyéka örült sebességgel végig nyargal az illető tájék fölött.

Az állatok nagy zajjal rohannak fekvő helyeikre, a repülő madarak lezuhannak a levegőből.

Magára az emberre is átragad a sejtelen iszonyu félelem a korom sötétségben.

Az ég alján hajnalpir ömlik el, míg fentebb szürkesség lép a májusi égbolt ragyogó színei helyébe. S ekkor mintha varázslat történnék, vissza térnek a földi színek s a hatás olyan, mintha kápráztató ívlámpák fénye ömlenék el körülöttünk. Az emberek kísérteties, zöldes arca is visszanyeri eredeti színét.

A teljes tűnemény — mint itt leírva van — gyakran előfordul, a Föld egy és ugyanazon pontján, azonban egy században legfeljebb 1—2-szer látható.

Mint említettem, a mostani fogyatkozásra vonatkozólag legelőször a Weather bureau tett számításokat.

Itt fekszenek előtt em a vaskos könyv rengeteg számai, amelyekből sajnosan kell meggyőződnöm, hogy mi nem fogjuk egész teljében láthatni a remek és ritka tűneményt. Nálunk a 32 ivpercznyi holdkorong csak mintegy 70%-át fogja eltakarni a napgömb 37 millió mf. távolságban levő tömegének.

Nagyfontosságú egy ilyen tűnemény megfigyelése, mert sok oly dologba engedni bepilantani a fürkésző emberi szellemet — amelyek a nap belső életére vonatkoznak s amelyeket mindeddig homály takart. Megfognak telni a madridi kir. csillagvizsgáló boltozatos termei tudósokkal, a kik hihetőleg sok függő-

lom és gazdasági politikát folytatunk, mely a nemzeti szellemnek és a hazai viszonyoknak megfelel.

Politikai hírek.

Budapest, május 25. (Saj. tud. táv.) Széll Kálmán miniszterelnök ma délután 2 órakor kihallgatáson volt a királynál. A király f. hó 29. és 30-án udvari ebédet ad.

Budapest, május 25. (Saj. tud. táv.) A bosnyák mohamedán küldöttséget Kállay közös pénzügyminiszter vasárnap fogadni fogja, a delegáció legközelebbi ülésén pedig nyilatkozni fog Bosznia-Hercegovina ügyében.

Budapest, május 25. (Saját tud. táv.) Wlassics Gyula kultuszminiszter mint hírlík legközelebb nagy tervvel lép föl a közoktatás-ügy terén. Külföldi minták szerint az ország minden részében népkönyvtárakat állíttat föl államköltségen, melyben képviselve lesznek a hazai remekművek és a tudomány minden szakát népszerű modorban tárgyaló művek. A miniszter a jövő évi költségvetésben már 1000 népkönyvtár felállítását tervezi, mind olyan helyeken, a hol az olvasókör, népkör stb. egyletek a nép ebbeli igényeit még nem elégítik ki.

A magyar delegáció ülése.

Befejeztetvén az albirósági tárgyalások, mindkét delegáció ma kezdi meg plenáris tanácskozásait. A magyar delegáció délelőtt 11 órakor tartja meg első teljes ülését a főrendiház üléstermében, míg az osztrák delegáció teljes ülése délután 4 órakor van összehívva.

A magyar delegáció ülésén Szilágyi Dezső elnökölt. A közös kormány részéről megjelentek: gróf Goluchowszki Agenor külügyminiszter, gróf Szécheny külgyminiszteri osztályfőnök, báró Krieghammer közös hadügyminiszter, báró Spaun tengernagy, Kállay közös pénzügyminiszter. A magyar kormányt Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László pénzügyminiszter és gróf Széchenyi Gyula, a király személye körüli miniszter képviselik.

Szilágyi Dezső elfoglalván helyét, hosz-

szasan csönget, mire a delegátusok elfoglalták helyeiket.

— Az ülést megnyitom, — jelenti ki azután a nála megszokott erélyes hangján — mindennek előtt fel fog olvastatni a múlt ülés jegyzőkönyve.

München Aurél jegyző siet eleget tenni az elnök felhívásának. Aztán bemutatta az elnök a külügyminiszter átiratát az osztrák delegáció megalakulásáról.

Következett a napirend. A közös pénzügyminiszterium költségvetése.

Felolvasták a bizottság jelentését és minden vita nélkül elfogadták úgy általánosságban, mint részleteiben.

Ezzel kimerítették a mai ülés napirendjét. A legközelebbi ülés holnap délután 4 órakor lesz, melynek napirendjére az elnök kitzúta a hadügyi és tengerészeti bizottság és az egyesült vegyes albizottság jelentéseit.

*

Vonatkozással a Magyarországon megjelent arra a hirre, a mely szerint Perl Mór tábornok a gyula-fehérvári laktanyákban a magyar feliratu jelzőtáblákat kifogásolta volna, Mohai Sándor és Zeyk Gábor delegátusok felvilágosítást kértek báró Krieghammer közös hadügyminisztertől. A miniszter azt a felvilágosítást adta — s ennek közzétételére a nevezett delegátusokat fel is jogosította — hogy mihelyt a dolgról értesült, azonnal sürgős rendeletet intézett az illető hadtestparancsnoksághoz, a melynek alapján az ügy minden irányban megnyugtató megoldást fog nyerni.

Uj beruházási kölcsön.

A pénzügyminiszter — mint egy pesti lap írja — megkapta az új »beruházási« kölcsönökért a pénzt, de a beruházásokra nem jut. A kereskedelmi és a földmívelési miniszter már bejelentették igényeiket, de a pénzügyminiszter egyszerűen megtagadta kérésüket, mert ő a beruházási kölcsönből beruházásokra nem adhat; neki ezzel a pénzzel s pénztár-állományt kell kiegészíteni, melyet évek óta lelketlenül dézsmáltak. Öt év előtt olcsóbb volt a pénz és sokkal jobb feltételek mellett lehetett volna kölcsönt kapni és nem is kellett

volna a pénztárakat kifosztani, de hát a jó pénzügyi politika olyan, hogy kipazarol minden tartalékot és azután minden áron, rossz időben és rossz feltételek mellett szerez pénzt a hiányok pótlására. Így a beruházó miniszterek nem kaptak pénzt, hanem ígéretet, hogy a pénzügyminiszter ur legközelebb még egy újabb beruházási kölcsönt fog felvenni és ebből igazán kapnak beruházásokra is.

Bánffy Dezső kortesuton.

Budapest, május 25.

Báró Bánffy Dezső alakja kitört megint közéletünk horizontján és nyugtalanítja azokat, akik az erőszak politikájának elvből ellenségei. A Bánffy-kisértet eddig sem tűnt le egy pillanattig sem a közéletből, de most nyilvánvalóvá lett egyike amaz eszközöknek, a melyekkel reaktiválását elő akarja készíteni.

Egy-két reggeli lap ugyanis tudomást vesz róla, hogy Bánffy Dezső Hontmegyébe utazott és ismerősénél szállt meg. Ez az ismerőse lakomát rendezett tiszteletére; a lakomán megjelentek a vármegye notabilitásai: főispán, alispán, főjegyző és a megye többi főtisztviselői. Szóval ünnepelték, a miben egyébként semmi különös, vagy megbotránkoztató dolog nincs.

Mert abba tényleg nincs beleszólása senkinek, ha Bánffy akár Hont, akár Fogaras, akár más vármegyében privát ismerősök látogatására megy; ott ebédeket adnak tiszteletére, jó magyar vendégszeretettel fogadják, sőt ünneplik.

S ha csak ennyiből állana az egész, egyetlen szót sem érdemelne s nem látnánk benne olyan jelenséget, a mely a Bánffy-kisértet visszatérését hirdetné.

Azonban, nem ennyiben áll a dolog.

Bánffy ugyanis elhatározta, hogy ily módon, ily eszközökkel kísérli meg annak a módját, hogyan lehetne a talajt előkészíteni arra, hogy újra reaktiválhassa magát és politikáját.

Ő most sorban és egymásután meglátogatja a különböző vármegyéket. Mindenhol keres és bizonyára talál is majd privát-ismerősöket, a kik a hagyományos vendégszeretettel fogadják, ünneplik; lakomákat rendeznek tiszteletére és meghívják az illető vármegyék tisztikarát s egyéb notabilitásait a lakomára.

ben levő kérdésre megadják a választ. Hogy mily eredmények várhatók, az megítélhető az 1860-iki megfigyelésekből, a mikor kitűnt, hogy a nap átmérője $\frac{1}{80}$ részzel nagyobb, mint azt az addigi mérések mutatták. Be lett igazolva az a sejtélem is, hogy a napgömb tömege az óriási melegvesztesség következtében évenként 1 mérfölddel húzódik össze.

Gyönyörű látványt képeznek különösen a gyűrűs napfogyatkozások alkalmával — a korona világító rózsaszín felhői s az iszonyu kitörések, melyek lángjai 30—40.000 mérföldre fölcsapnak, az izzás 28 millió fokos méhéből.

Megoldásra vár az a kérdés is, vajjon gáz-állapotu-e a nap — mint Laplace, sőt Verrier is hitte midőn óriási eszközei előtt ült, számításaiba mélyedve, ott a párisi intézet kupolája alatt — avagy cseppfolyós halmazállapotu és melege mechanikai eredetű, mint az Flammion s vele együtt a legújabb megfigyelők sejtik. Kiszámítható végre a Nap pontos távolsága földünkötől, Newton és Olap Römer elméletei alapján. Sőt magára a Holdra nézve is fontos észleletek tehetők.

Ha egy vonalat húzunk a 43. szél és 135 nyug. hosszúság pontjától a veres tenger északi végéig, megkapjuk az árnyék centrumának útját. A teljes árnyék tehát a Csendes óceánon kezdődik, Közép-Amerika déli részén s az uj-

világot Nortfolk közelében a Henry foknál hagyja el. Végig vándorol az Atlanti óceánon s Európát Coimbránál éri el. Végig szeli Portugáliát, Spanyolországot s a Földközi tengeren át Észak-Afrikába megy. Itt átsiklik Algíria, Tunis, Nubia és a Nilus alsó folyása fölött, végre alkonyatkor a Vörös tengeren véget ér.

Ez azonban csak a teljes árnyék centrumának utvonala. Ettől úgy észak, mint dél felé (12+12) 24 mf. széles szallag képzelendő. A részleges árnyék határait pedig egyfelől az északi jegestenger, másfelől Közép-Afrika jelölik. Ezt az iszonyu utat (2700 mf.) alig 2 óra 42 perc alatt teszi meg, képzelhetni milyen gyorsasággal. Ha magas helyen áll a szemlélő, látnifogja az árnyék rémesen hirtelen közeledését, mely 100-szor gyorsabb az amerikai vonatok sebességénél.

A fogyatkozás a mi időnk szerint d. u. 4 ó. 10 p.-kor kezdődik a Csendes óceánon s 6 ó. 52 p.-kor ér véget Kis-Ázsiánál. Nálunk Nagyváradon 6 ó. 10 p. és 60 mp.-kor kezdődik s 6 ó. 40 p.-kor éri el legmagasabb fokát. Nem igen élvezhetjük, mert a lenyugvó nap fénykülömbösége nem tesz elég kontraszt hatásokat.

Igen szép és a tanulságos közt majdnem első helyen áll az 1887-ik évi aug. 19-ediki napfogyatkozás.

A nép még ott is, a hol előre figyelmeztette volt a bekövetkező eseményre, elvesztette nagyrészt lélekjelenlétét. A német és orosz falvak utcáin esztelenül futkostak idesőt, Sókán térdénállva várták a világgosságot, sőt Szibéria egyes vidékein számtalan ember lett öngyilkos a bizonyos pusztulás gondolatával. A Baikal tó környékén a vad mandzuriak s maga a »Nap fia« a kínai császár is halálos rémülettel teltek el s számtalan kínai tért meg ijedtében a keresztény hitre.

A Hold teljes árnyéka Németországban: Nordhausen, Lipcse, Magdeburg, Berlin, Posen és Bronbergen húzódott keresztül. Oroszországban: Perm, Tomszk, Irkutsk, továbbá a Baikaltól, Mongolország a Mandzurok lakta föld s végül Japánnak Nipon szigete jelölik az utat, a melyen az árnyék elhaladt.

De sem a keleti, sem a nyugati véghelyeken nem volt oly megkapó a tűnemény, mint pld. a Baikal tónál, a hol dél körül mutatkozott. Németországban gyűltek össze a többi államok tudósai s ekkor egészítették ki az 1860-iki megfigyeléseket is.

Magyarország s vele Európa déli része nem élvezhette e tűneményt.

Mindenhová ellátogat majd, a hol gondolja, hogy politikájának valami visszhangja lehet, a hol a talaj kedvezőnek látszik visszatértenek előkészítésére és ez már kilép abból a keretből, a mely a magánlátogatásokat és a vendégszeretet nyilvánulását jelenti.

Ez már tényleg nem más, mint politikai kísértetjárás, a melyről jó lesz tudomást venni azoknak, a kik politikánkat a régi, erőszakos mederbe visszatérni nem szívesen látnák.

Ez hát a története és kulissza-titka Bánffy Dezső honti látogatásának, a mely szoros és elválaszthatlan kapcsolatban van a közelgő választásokkal. Ilyenkor a választókat vagy azokat, a kik a választók többségére döntő befolyást gyakorolnak, sok kísértés fenyegeti. A magyar közélet üdve és politikájának egészsége függ attól, hogy a Bánffy-kísértésnek erőteljesen ellentállani tudjanak azok, a kik ki vannak téve annak.

Kötél helyett éhhalál.

Szatmár, május 25.

Mikor dr. Kelemen Samu tegnap délelőtt meglátogatta a védenczét, Papp Bélát a czellájában, a halálra ítélt testvérgyilkos, a ki tudvalevőleg daczosan megmarad a mellett, hogy nem fog kegyelmet kérni, kijelentette az ügyvédnek:

— De azért fölakasztani engem még se fognak. . . . Mert elhatároztam, hogy máától nem eszem! Agyonéheztetem magamat.

Dr. Kelemen ugyan iparkodott leheszélni védenczét erről a szörnyű elhatározásról és vigasztalta, hogy hiszen még nincsen elveszve minden, még remélheti, hogy kegyelmet kap.

De azért Papp Béla megmaradt annál, a mit eltökélt.

Tegnap délben, mint eddig mindig, beadták neki a czellába az ebédjét, melyet a rab a maga költségén hozhat a szatmári kaszinóból mindaddig, míg az ítélet jogerőssé nem válik.

— Nem kell! Nem eszem! — mondta Papp Béla egy pillantást vetve az ételre.

És tényleg egy falatot sem evett belőle. Egész nap ott hevert az ágyán, meg sem mozcant, merően nézte a börtön plafondját, csak akkor pillantott az ajtó felé, mikor az előtt léptek zaja hallatszott. A fegyveres őrt, a ki ott jár folyton az ajtó előtt, a rab nem hallja, mert az őr vastag gummi talppal ellátott cipőjét visel.

Délután a fogházi felügyelő bement a halálra ítélt emberhez, mert jelentették, hogy Papp Béla hozzá sem nyult az ebédjéhez és megkérdezte tőle:

— Miért nem eszik?

— Nem kell az étel. Ne is hozzanak többé, mert én nem nyulok hozzá. Éhen akarok elveszni!

— De azt nem engedem! — mondta a felügyelő. — Ha a maga jószántából nem fog enni, erővel fogom kényszeríteni!

— Arra nem kényszeríthetnek, hogy egyem, ha nem akarok. És ha erővel fogják szájamba dugni az ételt, nem fogom lenyelni.

Majd hozzátette:

— Minek akarnak erőltetni. Az önöknek mindégy lehet, hogy miként pusztulok, ha már halálra vagyok ítélve.

Izgatottan kiáltotta azután:

— Akasztófán pedig nem fogok meghalni. Ha evésre kényszerítenek, úgy neki megyek fejemmel a falnak, hogy szétlocsesan az agyvelőm!

Miért is nem tudtam, hogy mi vár reám! Ha tudom, hogy halálra ítéltnek, ügyilkosságot követtem volna el, a mig még nem voltam letartóztatva. De azt hittem, hogy csak néhány évi börtönre fognak ítélni.

Este Papp Béla megint nem evett.

Hát, ha nem is valószínű, hogy éhezéssel tudja elpusztítani magát, mert merő lehetetlenségnek látszik az a nagy lelkierő, hogy ne vegyen a szájába egy falatot sem és tőrje az éhség kínjait, mikor az étel ott áll előtte, de az hihetőbb, hogy fejét szétzuzza a falon. Ép ezért az őrk utasítást kaptak, hogy folyton kísérvék szemmel Papp Bélát.

A másik Papp, a ravasz Papp Zoltán nagy beteg lett az izgalmaktól. A börtönorvos azt hiszi, hogy ez az ember a nyolcz évi börtönbüntetését nem fogja kibírni és hamarosan el fog pusztulni, mert a tüdeje erősen meg van támadva.

Zsoldicsról, a juhászról, a ki nyugodtan, megadással viselkedik fogságában, azt hiszik a szatmáriak, hogy okvetlenül kegyelmet fog kapni.

A megcsalt férj bosszúja.

— Esküdtszéki tárgyalás. —

Nagyvárad, május 25.

Toma György a Csikorta állott ma az esküdtbírók előtt szándékos emberölés büntetésével vádolva.

E tett elkövetése előtt mintegy két évvel vette feleségül Toma György a Csikorta 39 éves, gör. kel. vallású fekete-pataki földműves Szilágyi Máriaát Ponorról. A fiatal férjre azonban nagy meglepetés várt, — a menyasszonyt más állapotban találta, mire sok-sok hónapi czivakodás után hazaküldte szüleihez Ponorra. Toma György azonban nem felelte el ezt a furcsa meglepetést, hanem a mikor csak tehette a hazaküldött feleség szüleinek, bátyjainak sok borsot tört az orra alá. 1899. december 23-án is elment Ponorra a hazaküldött feleséghez, szemrehányásokat tett neki, gorombáskodott vele és végül jól elagyalugyálta. Az asszony szülei a községházáról segítségül hívták Mócz Czilikát és Mócz Mihályt, a kik azután véget vetettek a garázdálkodásnak. Este azonban már ismét ott volt Toma György garázdálkodni, hazaérkezett azonban a gyárból Szilágyi Mihály és Szilágyi György az elküldött feleség testvérbétyjai és az előbbi szembeszállt Tomával Czivakodás támadt közöttük, mig végre Szilágyi Mihály megunt a dolgot, mellen ragadta Tomát és 2—3-szor az öklével fejbe vágta. Toma György ekkor hirtelen kést rántott elő, azzal Szilágyi Mihály felé szurt és átvágta vele lábszárán az ütőereket, minek következtében Szilágyi Mihály néhány percz múlva meghalt. A szédelő Szilágyi Mihály felsegítésére sietett Szilágyi György s Toma György, a ki e közben az utca ajtó felé hátrált kétszer a hasába szurt, a szurások azonban csak a szumánt szurták át, mig Szilágyi Györgynek nem lett semmi baja sem.

A kir. ügyészség a 281. §-ba ütköző erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés és ennek kísérletéért emelt vádat Toma György a Csikorta ellen s ügyét ma vette tárgyalás alá a nagyvárad esküdtbírók előtt. Az esküdtszék tagjai voltak: Mautner Vilmos, ifj. Cser János, Papp Károly, Rendes Vilmos, Bartsch Sándor, dr. Adorján Ármán, Pázmány Dániel, Koss Elek, Nagy József, Bogdán József, Thury Károly, Bonczos István. Helyettes esküdtek: Daróczy Sándor, ifj. Kinter Mihály.

A bíróság tagjai voltak: elnök Millye Gyula, szavazó bírák Fassie Pál és Kurovsky Ferencz, jegyző Nagy János. A vádhatóságot Gáthy Bálint kir. ügyész képviselte, mig a vádlottat a hivatalból kirendelt védő, dr. Friedländer Sámuel védte.

Toma György a kihallgatásnál sirva fakad, az esetet nem tudja előadni, csak azt hozza föl melegségeül, hogy a tett elkövetésekor részeg volt. Kihallgatják ezután tanukul Szilágyi Flórát, Györgyöt, Máriaát a vádlott nejét, Tógyert, továbbá Mócz Czilikát és Mihályt s a vádlott részegségére nézve pedig Friedmann Hermann korcsmárost, aki azt adja elő, hogy Toma nagyon részeg volt a véres tett idején, ezt bizonyítja Muntján János tanító is, aki a vádlottal együtt ivott a korcsmában és azután pedig hazakísérte, mert attól félt, hogy az uton valami esztelenséget követ el. A törvényszék a tanuk megesketését elrendelte.

Szilágyi Flóra a vádlott apósa nem kívánja a vádlott megbüntetését, mert az ő fel fogása szerint Toma csak magát védelmezte és csak ki akart menekülni az utcára a fiai elől, a kik bizonyosan megölték volna.

A felolvasott orvosi jegyzőkönyvből kitűnt, hogy az okozott sérelem nem volt feltétlenül halálos és megfelelő orvosi kezelés mellett meggyógyulhatott volna.

Gáthy Bálint kir. ügyész beterjeszti a kérdőpontokat, dr. Friedländer védő más pontokat terjeszt elő, melyekre nézve dr. Adorján Ármán esküdt megjegyzi, hogy a kérdések össze vannak halmozva és így nehéz azokra felelni. — Indítványt tesz még egyéb kérdőpontokra is. Friedländer dr. kijelenti, hogy a bűnvádi perrendtartás értelmében önálló indítványt nem tehet az esküdtbírók egy tagja sem. Gáthy Bálint kir. ügyész pedig ennek ellenében azt hangoztatja, hogy a törvényszék bizonyos kérdésekre nézve véleményadásra szöllítja föl az esküdtbírók tagjait. A törvényszék ezután visszavonul tanácskozni s az új kérdőpontoknak helyet ad.

Ezután Gáthy Bálint kir. ügyész terjeszti elő szépen megokolt és nagy jogi tudásról tanúságot tevő vádbeszédét. Abból indul ki, hogy az összeség követeli a vádlott megbüntetését. A vádlott behatolása jogtalan volt Szilágyiék házába és ennek ellenében jogos volt a Szilágyiék támadása ellene. Erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés büntetésében kéri a vádlottat elmarasztalni.

Friedländer Sámuel dr. fizikailag és logikailag kizártnak tartja azt, hogy a vádlott vérontási szándékkal jött volna a házba. A vádlottat a két Szilágyi testvér megrohanta, leteperete és szurt védelemből, a mit ő maga is megtett volna hasonló állapotban. Kéri a vádlott fölmentését.

Elnök kérdést intéz a vádlotthoz, hogy mit akart a késszurásokkal, megakarta ölni Szilágyi Mihályt, vagy csak védelmezni akarta magát.

Vádlott: Én csak azt akartam, hogy kijussak valahogy az utcára, mert ott bizonyosan elvesztem volna.

Mielőtt az esküdtszék ítéletet hozott volna, elnök a tárgyalást felfüggeszti s annak folytatását holnap 9 órára tűzi ki.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Május 27. Permetező kiállítás a városi szőlőtelepen.
Május 28. Esküdtszéki tárgyalás.
Május 31. A gimnazisták majálisa.
Jun. 6. A biharmegyei tanítótestület ülése.

UJDONSAGOK.

* **A király Budapesten.** A király ma reggel 6 órakor Gödöllőről kíséretével Budapestre érkezett s szemlét tartott az Uj-Rákoson lefolyt csapatgyakorlatok fölött. A gyakorlatokon az egészségügyi csapatokon, a kadétiskolák növendékein kívül részt vettek az összes gyalog és lovasezredek, valamint a tüzérség teljes számában. O Felsége a pályaudvarba érkezve *Paar* Ede gróf főhadsegéde kíséretében nyitott fogaton hajtatott a Rákosra a hol a tábornoki kar, élén *Lobkovitz* Rudolf hadtestparancsnokkal, teljes díszben fogadta. A király itt nyomban lóra ült, mire megkezdődtek a gyakorlatok. Ő Felsége 9 órakor hagyta el a gyakorló teret, a honnan a várba hajtatott s onnan ma délután fél 5 órakor utazik vissza Gödöllőre, a hol hétfő reggelig marad. A király hétfőn általános kihallgatást ad s délután ismét visszautazik Gödöllőre.

* **Iskolalátogatás.** *Dencs* János cz. kanonok, esperes-plebános és egyházkerületi tanfelügyelő f. hó 24-én meglátogatta *Richter* Jenő köröstarjáni plebános és tankerületi jegyző kíséretében a nagyváradi-ujvárosi r. kath. fiúiskolát. A buzgó és lelkes tanférfi minden egyes osztályban huzamosabban időzvé, minden tantárgyból kérdéseket intézett és kérdezett s az eredménnyel teljesen meg volt elégedve.

* **A magyar katolicizmus 900-os évfordulója.** E hó 24-én magasztos szép ünnepélyt tartanak az egri katolikusok a magyar egyház kilencszázados jubileumára. Az ünnepély reggel 8 órakor az egri cist. rend templomában tartandó Tedeum-mal veszi kezdetét, mely után az egri főgymn. ifjúsága ének és szavaltokból álló ünnepélyt tart.

* **Uj apát.** A király *Karácson* Márton maroskerületi esperes és marosvásárhelyi plebánosnak a Szent Margitról nevezett meszesi címzetes apátságot adományozta.

* **A Poliklinikai Egyesület közgyűlése.** A budapesti poliklinikai egyesület csütörtök délelőtt 11 órakor tartotta évi rendes közgyűlését a hársfa-utcai egyesületi kórház épületének III. kórtermében, melyet ez alkalomra gazdagon felvirágozott és kárpitozott díszteremmé alakították át, az elnöki emelvény fölött Szapáry István gróf életnagyságu képével. Kevéssel 11 óra előtt érkezett meg az egyesület védnöke, *József* főherceg nejével, *Klotild* főhercegeasszonyával. *Schlauch* Lőrincz dr. bibornok-püspök, védnök-helyettes, táviratban mentette ki távolmaradását. A nagyszámu előkelő közönség közt ott volt Széll Kálmán miniszterelnök, *Wlassics* Gyula dr. kultuszminiszter, *Perczel* Dezső, a képviselőház elnöke, *Márkus* József, a székesfőváros főpolgármestere, *Csekonics* Endre gróf és neje, *Sámuel* Lázár dr. orszgy. képviselő és az egyesület igazgatótanácsa majdnem teljes számában. Szapáry István gróf, az egyesület elnöke, szívélyesen üdvözlölvén *József* főherceget és nejét, valamint a többi jelenlevőket, a közgyűlést megnyitja. *Erős* Gyula dr., az egyesület igazgatója, előterjesztette az igazgató-tanács jelentését az 1899-ik évről. *Stern* Sámuel dr. egyesületi pénztárnok terjesztette elő ezután az intézet mérlegét, az 1899. év zárszámadását, mikre nézve a fölmentés a felügyelő-bizottság véleménye alapján megada-

tott. A bemutatott költségvetés 78,972 kor. kiadással szemben 31,300 korona bevételt mutat, A fedezetlenül maradó 47,672 koronát a sorsjáték jövedelméből várják. A költségvetés elfogadása után *Márkus* József főpolgármester indítványára az egyesület elnökévé 3 évre gróf Szapáry Istvánt, elnökhelyettesekké dr. Falk Miksát, gróf Apponyi Albertet, dr. Lichtenberg Kornélt választották meg. A választások megajtése után Szapáry István gróf köszönetet mond a védnök és a közönség megjelenéséért, azután berekesztette a közgyűlést.

* **A tanfelügyelő nevenapja.** A Tanítói Kör f. hó 24-én, *Sipos* Orbán kir. tanfelügyelő névnapja alkalmából dísz-közgyűlést és hangversenyt rendezett, melyen a kör tagjai nagy számmal vettek részt. Mindannyian őszinte tisztelettel üdvözlöttek a tanügy ősz bajnokát, midőn küldöttség által kísérve a kör feldíszített termébe lépett. Az éljenek elhangzásával Gábel Jakab üdvözlötte *Sipos* Orbánt, mint a tanítók atyját, a tanügy lelkes vezérét és a Tanítói Kör alapítóját és alelnökét. A tanfelügyelő lelkes válaszában benső köszönetet mondott az óvációért, biztosította a kör tagjait változatlan jóindulatáról és buzdította őket, hogy egyetértő munkálkodással, hivatásszeretettel működjenek közre továbbra a kör tanügyi és társadalmi céljainak előmozdítására. Beszéde élénk eljenzést keltett. Özv. *Recht*né Bauer Zsófia alkalomszerű rajzot olvasott fel, *Varga* Teréz Ábrányi Kornélnak a haza cz. köteteménét szavalta. Az ünnepélyt *János* János alelnök zárbeszédével fejezték be. A tisztelgők és vendégsereg ezután a Nagyvárad-i Zeneiskola termébe vonultak, hol *Sipos* Orbán tiszteletére jól sikerült hangverseny volt. *Békési* Piroska pompás virágcsokrot nyújtott át az ünnepeltnek, *Hendel* József zeneiskolai növendék pedig keresetlen szavakban üdvözlötte. A hangversenyen játszottak természetesen zajos elismerés mellett: *Békési* Piroska, *Molnár* Laura és *Katona* Ilona, *Bérczi* Mariska és *Erzsike*. Legnagyobb tetszésben részesült *Fényes* Márta, ki ezuttal is elragadta hallgatóságát. — A zeneiskola számos növendéke végül a vándorló cigányzenekar című egyveleget adta elő, mely szintén általános tetszésben részesült. Ezzel az ünnepély véget ért. — Ugyancsak május 24-én, az esti órákban a polgári fiúiskola kebelében fenálló dalkör *Belleznay* Antal vezetése alatt több dalt énekelt *Sipos* Orbán házában udvarában; egyik tanuló üdvözlőt is mondott, melyre a dal által is fellelkesült tanfelügyelő igen szépen válaszolt. Tegnap — Orbán napján — számos tanférfi jelent meg üdvözlésére. A községi elemi iskolai igazgató-tanítókat *Réz* Mihály felügyelő vezette elébe, a közs. polgári fiúiskola tanári karának képviselőit pedig dr. *Tóth* Mihály. — *Sipos* Orbán az üdvözlésekre szíves barátsággal válaszolt.

* **Munkácsy emlékszobra.** Az országos magyar képzőművészeti társulat mozgalmat indított világhírű művésznök: *Munkácsy* Mihály emlékének megörökítése tárgyában. Lelkes hang felhívást bocsátott ki, adakozásra szólítván fel a nagy közönséget egy Munkácsy szoborra. A társulat Nagyvárad város közönségét is felszólította adakozásra.

* **A sétaterek gondozása.** Nagyvárad város közgyűlése még a múlt évben elhatározta, hogy a város sétatereinek és utcai ültetvényeinek gondozását a lövészegyletre bizza s ezen munkálatokért évi 6000 forintot fizet az egyletnek. A közgyűlés ezen határozatát a belügyminiszter nem hagyta jóvá. A törvényhatóság néhány tagja azonban újra forszírozta az előbbi határozat fenntartását s el is határozta a közgyűlés, hogy felir a miniszterhez s kéri a lövészegylettel 12 évre kötött szerződés jóváhagyását. Tegnap leérkezett a belügyminiszter leirata, a mely szerint a *Szokolay* Tamás felebezésének elutasítása mellett a szerződést jóváhagyja. Így tehát 12 évig a lövészegylet fogja kezelni a sétatereket.

* **Szentté avatás.** Áldozó csütörtökön ment végbe a római Szent Péter-templomban a boldoggá avatott Jean Baptiste *Delasalle* és Rita *da Cascia* szentté avatása. A templom pazarul volt díszítve és fényesen kivilágítva. A Szent Péter-téren katonaság, a templom belsejében pápai gárdisták tartották fenn a rendet. A Szent Péter-téren felállított tribünökön jelen voltak a diplomáciai testület tagjai, a máltai lovagrend tagjai, a római nemesség, a főbb méltóságok családjai, a pápai udvar és sok meghívott vendég. A tribünök között óriási néptömeg gyűlt össze. A nézők számát 60.000-re teszik, akiknek fele francia, német, portugál és olasz zarándok volt. Az ünnepség fél 9 órakor kezdődött, a mikor az impozáns menet megindult a templom felé. A menet élén a római reguláris és szekuláris papság haladt. Azután jöttek a papi-rendek képviselői és az egész pápai udvartartás, utánuk a patriarchák, az érsekek, a püspökök és 40 biboros. A pápát sedia gestatorián vitték a templomba. Mikor a Szentpéter-téren a főoltárhoz ért, hangos tetszésnyilvánítás fogadta, de a rendezők intésére azonnal elcsöndesült minden. Mikor a fényes menet a bazilika kapujához érkezett, a pápa fölkel és helyet foglalt a trónuson, amely körül a biborosok, a püspökök és más papi méltóságok sorakoztak. A szentté avatás szertartása jó soká tartott. A pápa imát mondott, azután fölolvasta a szentté avató dekrétumot és aztán elmondta a Tedeumot. Ugyanabban a pillanatban valamennyi római templomban megkondultak a harangok. A Tedeum után *Oreglia* biboros misét mondott. Végre a Szentpéter-ünnepies áldást osztott és délután 1 órakor a közönség meg-megújuló lelkes tüntetése mellett visszatért a Vatikánba. A Szent Péter templomból kitóduló sokaság hatalmas látványt nyújtott. Az egész ünnep alatt példás rend uralkodott. A város rendkívül élénk, különösen a Vatikán környéke. Az idő pompás. Este a Szent Péter-tér árkaidjait és kolonádjait kivilágítják. Az ünnep alatt két baleset történt. Egy génuai zarándok abban a pillanatban, mikor a Szent Péter-templomba belépett, szélhűdést kapott, úgy hogy kórházba kellett vinni, ahol meghalt. A templomban egy csilárról levált egy darab és egy Reforger Mária nevű párisi asszonyt talált, de sérülése nem súlyos.

* **A megyei irnokok fizetésjavítása.** Biharvármegye rendkívüli közgyűlésére vonatkozólag a következő sorokat vettük: Tisztelt szerkesztő Ur! Becses lapja május 24-iki számában referál a 23-iki rendkívüli megyei közgyűlésről s azt írja, hogy én rosszaltam, hogy a nagyobb fizetésű tisztviselők fizetését emelik, holott egész ellenkezőleg van, ezt Rigó Ferencz mondta és én megjegyeztem, hogy rosszul van értesülve, mert mikor azt emeltük, emeltük az irnokokét is és pedig magasabb százalékkal mint a jobban dotáltakét. Pecze-Szölös, 1900. május 24. *Vidovich* György.

* **A városok kongresszusa.** Hétfőn, e hó 23-án nyitják meg Győrött a városok kongresszusát, melynek tudvalevően az a fontos feladata, hogy a vidéki városok helyzetének rendezése tárgyában részletes, a törvényhatósági élet minden ágára kiterjedő javaslatot dolgozzanak ki. Május 23-án járt le a határidő, amelyre a városok részvételüket és kiküldött képviselőiket a győri polgármesternek bejelentették. Eddig a következő bejelentések történtek:

Arad: Salacz Gyula polgármester, Sarlot Domokos főkapitány. *Baja:* dr. Hegedüs Aladár polgármester, Meskó László tanácsos. *Debrecen:* Komlóssy Artur főjegyző, polgármester-helyettes, Ábrahám László tiszti főügyész. *Hódmező-Vásárhely:* Juhász Mihály polgármester, dr. Hódy Mózes tiszti ügyész, Kmettykó József főjegyző. *Kassa:* Deil Jenő keresk. iparkamarai titkár, Kozora Vincze főjegyző. *Kecskemét:* Kada Elek polgármester, Bagi László főjegyző, dr. Horváth Ádám országgyűlési képviselő. *Kolozsvár:* Salamon Antal tanácsos, dr. gróf Esterházy László főjegyző. *Komárom:* Táray József kir. tanácsos, nyug. polgármester, Domány János polgármester, Vásárhelyi Domokos tiszti főügyész, Tuba János

országgyűlési képviselő. Maros-Vásárhely: Geréb Béla polgármester, Hofbauer Aurél főjegyző. **Nagyvárad:** dr. *Bulyovszky* József polgármester. Pancsova: Mattanovich Adolf polgármester, Szabó József jegyző. Pécs: Majorossy Imre polgármester, Nendtvich Andor polgármesterhelyettes, Aidinger János országgyűlési képviselő, dr. Záray Károly kamarai titkár. Pozsony: Brolly Tivadar polgármester, Molecz Dani, Neusidler Károly országgyűlési képviselő, Wolf Zsigmond. Sopron: Gebhardt József polgármester, Reichenhaller József főjegyző, dr. Hoffmann Pál főrend, Winkler Adolf. Szabadka: Mamusich Lázár polgármester, dr. Bolitz József tb. főjegyző, Tillmann Zoltán főszámvevő. Szatmár: Papp Géza főjegyző, dr. Vajay Károly főügyész, Tankóczy Gyula tb. tanácsos. Szeged: dr. Tóth Pál főjegyző, dr. Ivánkovich Sándor t. főügyész. Székesfehérvár: Havranek József polgármester, dr. Saára Gyula, dr. Ródai Lajos, Hübner Károly. Temesvár: Geml József főjegyző, Rózsa Imre t. főügyész, Baader Henrik, ifj. Steiner Károly. Ujvidék: Mészáros Gáspár polgármesterhelyettes, Profuma Béla főjegyző, Beck Emil tanácsos, dr. Nemes Sándor és Vimmer Károly. Versecz: Weifert Károly főjegyző, Badó Lajos főkapitány, dr. Seemayer Károly.

A kongresszus tagjai vasárnap délután érkeznek Győrbe, ahol aznap ismerkedő est lesz. Hétfőn reggel 9 órakor lesz a kiküldöttek előértekezlete, melyen a kongresszus ügyrendjét állapítják meg, azután történik magának a kongresszusnak megnyitása.

* **Slendriánság a telefon központnál.** A m. kir. slendriánság kolosszusa pattant ki szerdán éjjel a nagyváradai telefon központnál, mely mióta állami kezelésben van, a panaszok egész csapata zudul ellene. Több mint egy hete panaszkodunk, hogy a szerkesztőségünk telefonja hibás, rosszul, vagy éppen semmit sem lehet rajta hallani, — de az intéző körök fületjüket sem mozdították. Végre a szerdán éjjel előfordult esetre megmozdultak ott is és másnap reggel már egy szerelő munkás orvosolta a telefon ezer bajait. Az eset pedig az volt, hogy szerdán éjjel a telefonunk teljesen felmondta a szolgálatot és a fölesengetésnél nem hallott semmi sem. Így telefonáltak nekünk a Püspökfürdőből 4 izben, *Budapestről* 3 izben, de minden eredmény nélkül, pedig távirattal már nem lehetett korrigálni a hibát, mert inspekció csak éjjel 12 óráig van. Végre fővárosi tudósítónk lefizette a küldöncz díjat, hogy szerkesztőségünket a telefon központba hívja föl, *a nagyváradai telefon központ* alkalmazottja azonban vissza telefonált, hogy nem tud küldönczöt küldeni, mert *az egész épületben magában van.* Azt hisszük, hogy ehez a m. kir. slendriánsághoz nem kell több kommentárt fűzni.

* **Mérnökök összejövetele.** Van szerencsém a nagyváradai mérnökök és építészek asztaltársaságának tagjait értesíteni, miszerint f. hó 26-án azaz szombaton délután fél 6 órakor a Karger-féle nyári vendéglő helyiségében a rendes összejövétel meg fog tartatni, amelyre teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Tisztelettel a *titkár.*

* **Az építő ipari kongresszus előkészítő bizottsága** tegnap küldte szét a kongresszus igazolványait és a vasuti kedvezményes jegyeket. Azok, akik valami véletlenség következtében még nem kaptak, forduljanak az előkészítő bizottsághoz (Ferenziek bazára.)

* **Vasárnapi munkaszünet.** A következő egyenruhakereskedők közös megegyezéssel elhatározták, hogy üzleteiket folyó évi június hó 1-étől augusztus hó 20-áig bezárólag vasárnapon és ünnepen egész nap zárva tartják: Blum Sándor, Blum és társa, Büchler és Rausnitz, Frankfurter Sándor és fia, Misoga Sándor, Rosen hal H., Szonda József, Szallag és Barta, Spitz Bernát, Tiller Mór és Társa, Weiner és Grünbaum.

* **Véglegesítés.** A pénzügyminiszter *Kaminszky* János nagyváradai pénzügyi fogalmazót a beszercezi m. kir. pénzügyigazgatósághoz segéd titkárrá végleges minőségben kinevezte.

* **Az élesdi országos vásárok.** A kereskedelmi miniszter a kerek és iparkamarához intézett leirata szerint az Élesden február 25-ét követő szerdán és csütörtökön, június havában Alajos napja előtti héten, szeptember hóban Máthé hetében és decemberben Luiza nap hetében mindenkor csütörtökön és pénteken tartani szokott országos vásárok mindkét napján álatok is felhajthatók a vásárookra.

* **Eltűnt gyermek.** Kötegyán községben Fazekas István 13 éves fiát pár nappal előbb kiküldte a ménesbe az egyik lováért. A fiu azóta nem tért vissza s a szülei nem tudják hol van. Körözését kérte a nagyszalontai főszolgabíró.

* **Lopás a vasutnál.** Pár hete nagy riadalmat okozott a vasutnál egy különös és a maga nemében páratlan lopás. Valaki egy vasuti kocsi tengelyét hévvel fölemelte és így mintegy 40 kiló súlyú réz csapágyakat lopott el. A tettesnek ez alkalommal a legszorgosabb kutatással sem tudtak nyomára jönni. A napokban azután ismét lopásnak jöttek nyomára. Azt gyanítják, hogy ismét az a bizonyos valaki 12 drb. a kocsi fűtéséhez használt kaucuk tömlőt szedett össze a rézszelepekkel együtt. A rendőrség gyanakodott valami *Fehér* János elesapott vasuti munkásra, a kit azután *Pataky* r. fogalmazó meg is lepelt a Temető-utcában éppen akkor, a midőn irtóztató orrfacsaró bűzben a kaucuk darabokat egy szabad tűzhelynél leégette a réz szelepházokról. A tettest letartóztatták.

* **Férjgyilkosság.** Véres családi esemény történt Dora községben, a mely a helység lakóit érthető izgalomba ejtette, Marescu Avram dobrai lakos nagy kedvelője volt a pálinkának, a mihez hozzá szoktatta nemcsak a feleségét, hanem a gyermekeit is. A család jó módban élt, így aztán naponként telt a pálinkára. Az ivásnak azonban rendszerint verekedés lett a vége, mely az utóbbi időben mindig napirenden volt a családnál. E hó 23-án este Marescu részegen tért haza. Felesége, a háznál elfogyasztott italtól szintén részeg volt s e miatt aztán a házastársak hamar összekaptak. A perlekedő hevében Marescu felkapott egy nyújtó fát s azzal döngötte feleségét. Marescunak a Szila nevű 18 éves leánya anyjának védelmére kelve, egy nagy kést ragadott fel s azzal apjának a karjába szurt s azt mélyen felhasította. Marescuné ezt az alkalmat felhasználta s aztán leányával együtt annyira összeszurkálták, hogy még azon éjjel belehalt sebeibe. Marescuné a vérengzés után kijózanodott. Hogy bűnös tetteket elpalástolják, még az éjjel Marescu holttestét kivitték a kert végében lévő örvény utra, melyről Marescu haza szokott járni. Másnap kora reggel találta néhány munkás Marescu holttestét, kik a felfedezésről értesítették a családot. A megindított nyomozás során azonban csakhamar kiderült az asszony és leánya bűnössége, minélfogva a csendőrség, — az ügyesség rendeletére mind a kettőt elfogta és bekísérte a törvényszékhez.

* **Vérengző jóbarátok.** Babró árvamegyei kis falu esendes lakosainak nyugalmát borzasztó vérengzés híre verte föl. *Pavelkó* Antal és *Kuhanyik* János babrói lakosok, — így írja levelezőnk, — jó barátok voltak. Éveken keresztül együtt barangolták be az országot gyalok árukkal; testvériesen meg is osztozkodtak a jövedelmen. Mialatt ez a két jó barát az ország különböző részeiben barangolt, addig az otthon hagyott feleségeik között engesztelhetetlen gyűlölet fejlődött ki. *Pavelkó* Antalné ugyanis, férje távolléte alatt viszonyt folytatott *Pohánka* János fiatal legénnyel. *Kuhanyik*né bejáratos volt *Pavelkó*éhoz és ott szintén megismerkedett *Pohánka*val. A fiatal legény nemrégiben meguntta *Pavelkó*nét és átpártolt *Kuhanyik*éhoz. E miatt aztán az asszonyok halálos ellenségek lettek. A mint hétfőn hazaérkezett a két férj is. Az asszonyok férjeik előtt egymást akarták befeketíteni. A sok mende-monda végre a két férjet is feltűzelte egymás ellen. Tegnapelőtt a korcsmában találkozott a két férj s

rintha misem történt volna, csendesesen kezdtek idogálni. Későre járt már az idő, a mikor *Kuhanyik*né elment a férjéért a korcsmába. Ugyanezt tette *Pavelkó*né is, a két asszony a korcsmában találkozott, hol egyszerre kitört köztük a verekedés. Alighogy a két asszony hajba kapott, ott termettek a férjek is, kik már jól felpálinkázott állapotban kést rántottak egymás ellen és olyan vérengzést vittek véghez, hogy *Pavelkó*t holtan, *Kuhanyik*nét pedig eszméletlen állapotban szállították el a helyszínéről. *Kuhanyik* és *Pavelkó*né is oly súlyos sérüléseket szenvedtek, hogy felgyógyulásokhoz alig van remény.

x **Katona-zene a Bazár-kertben.** Az njonnan, gyönyörűen átalakított Bazár-kertben, az előkelő közönség találkozó helyén *ma, szombaton és holnap, vasárnap este 8 órakor* a 37. gyalogezred zenekara kitűnő műsorral hangversenyt rendez. A közönség kényelméről, kifogástalan kiszolgálásáról *Harsányi* József vendéglős gondoskodik.

x **Katonazene a Schlauch-téren.** A Schlauch-téren *Nagy* Márton kioszkja előtt *ma* délután cigányzene, vasárnap délután 4 órától kezdve pedig a 37. gy. ezred zenekara játszik. Üditő italokról és friss süteményekről gondoskodva van.

Öngyilkosság egy üveg rumért.

Nagyvárad, május 25.

Hogy van még szégyenérzet az emberekben, azt mutatja *Molnár* Lajos 17 éves kőműves inas esete, a ki ellopott egy üveg rumot s azután nem mert többé emberek közé kerülni — *öngyilkos lett.*

Nagyon megható ezért a *Molnár* Lajos esete, könyekig megható. Kis bünt követett el, de szörnyen büntette magát, de még inkább öreg törődött özvegy anyját, kinek szemefénye volt a kőműves inas fia, mert nagy fáradsággal, sok lelki testi küzdelemmel nevelte emberré és csak most kezdett volna lenni az ő egyetlen gyámola.

Egy Nagy-Magyar-utcán folyó magán építkezésnél dolgozott a többek között *Molnár* Lajos kőműves inas is. Ugyanabban a házban van egy szatócsbolt is, melynek portékái az építés miatt nem állottak valami nagy rendben és könnyen alkalmat nyújtottak a lopásra. *Molnár* Lajos sokáig nézte a sárga narancsokat, citromokat, fűgét, rumot, felébredt benne a lopási ösztön és ellopott — egy kis üveg rumot. Gondolta, hogy talán jó lesz oda haza, mert hát abból a kis fizetésből nem telik mindenre, tényleg azonban nem merte haza vinni az üveg rumot, hanem a mikor már mindenki elment a munkából, puszták lettek a csupasz téglafalak, *Molnár* Lajos odasompolygott egy állás alá s az üveg rumot elrejtette a kötörmelékek közé, nyilván azzal a szándékkal, hogy vagy haza viszi máskor, ha egy kis bátorsága jön, vagy ha nem, hát *visszalopja* a helyére.

A kis kőműves inasnak azonban nem engedtek időt a gondolkodásra, mert a szemfüles szatócs észrevette ezt a csekélyke lopást is s megbizta a művezetőt, hogy járjon végére a dolognak. *Dobay* művezető a rendes módhoz folyamodott, kutatott mindenfelé és egyszer csak nagy meglepetésére meglelte az ellopott rumot a téglatörmelék között. Elhatározta, hogy meglesi, hogy ki jön az üveg rumért. Este, amikor már mindenki eltakarodott a munkából, megbújt az állás mellett és várt.

A tolvaj csakhamar jelentkezett is *Molnár* Lajos személyében. Csendesesen sompolygott az állás alá s kaparászni kezdett a kötörmelék között, mikor egyszerre csak eldöppant *Dobay* művezető s rákiáltott a fiúra.

A kőműves inas halálsápadt lett erre, a kőtörmelék közül kiásott üveg rumot elejtette ijedtében, hogy ezer darabra zuzódott szét a köveken. Dobay művezető észrevette a fiu nagy megzavarodottságát s azért csak gyöngéd szemrehányásokat tett neki:

— Na ezt nem hittem volna — szölt hozzá — hogy te még ilyen tégy. Ezt megmondom Rendes urnak!

Molnár Lajos elszontyorodva sompolygott haza édes anyjához, a ki váltig tudakolta becézgetve szomorúságának okát, de nem tudott kivenni egy szót sem. Csütörtökön szünetelt a munka, péntek reggel azonban már Molnár Lajos nem állott munkába. Ott nem tulajdonítottak ennek nagy jelentőséget s nyilván azt hitték, hogy talán másutt keresett munkát, mikor délben egyszer csak megérkezett özvegy *Molnárné* egy ételhordó kosárral s fia után tudakozódott.

Igy aztán értesült az özvegy a fia szomorúságának okáról is. Nehéz sejtelmektől gyötörtetve indult visszafelé s otthon átkutatta az egész lakást, a mikor a padláson egyszerre rémülten sikoltott föl. Egy embert látott a félhomályban a gerendán függeni s borzalommal tapogatta ki, hogy az akasztott ember nem más, mit a tulajdon fia: Lajos. A hatósági orvos véleménye szerint már mintegy 24 órája függhetett a test, a míg végre levágták.

És most jó emberek, szomszédok járnak vigasztalni a vigasztalhatlan öreg Molnárnét, a ki egyre ezt hajtja:

— Kosaramból neveltem fel szegénykét és most itt hagyott engem egyedül öregségemre.

IRODALOM.

A Magyar Sion. Egyházirodalmi havi folyóirat. f. évi május havi füzetét vettük a következő jeles tartalommal: Legmélyebb titkunk, legnagyobb kincsünk. *Krammer* György dr. től. Hogyan utaztunk Rómába negyven évvel ezelőtt? *Várnaitól*. Májusi Mária-kultusz. *Zubriczky* Aladártól. Modern geologia. *Felthó* dr.-tól. Irodalom és művészet.

Igazságszolgáltatás.

Két ítélet.

A hibás telefon.

Ugy a jogász világot, mint a nagyközöniséget két szenzációs bűnpör tartotta már napok óta nagy izgatottságban, — az egyiknek tárgyalása a szatmári esküdtszék előtt ment végbe, a másik a nagyváradai esküdtszék előtt. Amaz *Papp* Béla rettentő részletekben gazdag testvérgyilkossága, emez pedig *Bajó* Lajosnak bűnügye. *Papp* Béla bűnügyében szerdán éjjel 1 órakor hozta meg ítéletét a törvényszék, az ítéletet azonban aznap számunkban egy hirtelen előjött és el nem hárítható technikai hiba folytán nem hozhattuk. Napok óta rimáncodtunk ugyan is, hogy az elromlott telefonunkat javítsák ki, ez azonban napról-napra maradt. Tudósítónk az ítéletet szerdán éjjel meg akarta telefonálni, de a m. kir. telefon hibás volta miatt ezt nem tehette.

Az ítélet a következő:

Papp Bélát és *Zsoldics* Mihály jubászt az esküdtszék a gyilkosság büntetésében találta bűnösnek és ennek alapján a törvényszék kötél általi halálra ítélte. *Papp* Zoltán 8 évi fegyházra kapott.

Papp Béla nem kért kegyelmet, *Zsoldics* jubász azonban igen, *Kölemen* Samu védő azonban bejelentette, hogy védenca ellenére is kegyelmet fog kérni.

Bajó Lajos elítélése.

Bajó Lajos fölött tegnap d. u. 1 órakor hozta meg az ítéletet az esküdtszék.

Az esküdtek főnöke dr. *Sipos* Árpád, — egy órai tanácskozás után — a következőképp hirdeti ki az esküdtek verdiktjét:

Főkérdés: 1. Bűnös-e *Bajó* Lajos abban, hogy *Bonczos* Sándort 1899. november 23-án éjjel 11—12 órakor szándékosan megölte, de szándékát előre nem fontolta meg?

Igen.

2. Ha igen, beszámítható-e vádlott azon védekezése, hogy tettét *Bonczos* és *Sütő* fegyveres támadásával szemben erős felindulásból eredő és rögtön is végrehajtott szándékkal követte el.

Igen.

3. Ha igen, beszámítható-e vádlott azon védekezése, hogy ő az erős felindulásban elkövetett szándékos emberölésre *Bonczos* és *Sütő* jogtalan támadásával indított.

Nem.

4. Ha igen, beszámítható-e vádlott *Bajó* Lajos cselekménye (szemben vádlott azon védekezésével, hogy ő a vádbeli cselekményt ellenállhatlan erő, vagy oly fenyegetés által kényszerítve követte el, mely életét, testi épségét közvetlenül veszélyeztette és veszély másképp nem volt elhárítható)?

Igen.

5. Ha igen, beszámítható-e vádlott *Bajó* Lajos cselekménye (szemben vádlott azon védekezésével, hogy a jogos önvédelem határain félelemből, vagy megzavarodásból származott tulhágásban követte el a cselekményt)?

Igen.

A törvényszék annak alapján szándékos emberölés büntetéről vádolt:

Bajó Lajost a Btkv. 279. §-ába ütköző és 281. §. 1-ső bekezdése szerint büntetendő erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés büntette miatt hét évi fegyházbüntetésre és 10 évi hivatalvesztésre ítélte; köteleztetik 1200 korona kártérítési költség megtérítésére, melyből elhalt *Bonczos* Sándor árvái részére fejenként 400—400 korona a megyei gyámhatósághoz fizetendő be. A vizsgálati fogságból 3 hónap kitöltöttnek vétetik.

Enybitő körülményül vette a törvényszék büntetlen előéletét és orvosilag megállapított ingerlékeny természetét. Terhelő körülménynek vette, hogy jó barátját, *Bonczos* Sándort lötte le, kinek családi boldogságát már előbb feldulta.

Dr. *Tassy* Pál kir. főügyész az ítéletben megnyugodott, dr. *Dési* Géza ellenben Rádl Ödön védő képviselőjében semmisségi panaszt jelentett be s ennek elintézéséig a vádlott szabadlábra helyezését kérte, ezt a törvényszék azonban nem ítélte meg.

A nagyváradai kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Dr. Marienescu Athanás.*

851 Benkő Róza — Tóth János.
852 Lestyán Ilona — Plavec János.
863 Virág Mária — Tokai István.
904 Gyarmati Péter — Dajka Erzsébet.
905 Márton Lajos — Szendrei Zsófia.
916 Bogdanovits György — Stein Róza.
917 Szendrei Mihály — Barts Teréz.

961 B. Szabó József — Dobra Erzsébet.
963 Dénes János — Csik Mária.

Előadó: *Dr. Gedeon László.*

3642 Dézsi Mária és társa — Balogh Sándor és társa.

3728 Nagyvárad város — Sztankovics József és neje.

3729 Papp Sándor — Papp Márton és társa.

3749 Czukra Juon — Sandru Demján és társa.

1172 Debreczeni I. takarékpénztár — özv. Csandy Ödönné.

Előadó: *Lehóczky Lajos.*

3299 Gábor Péter — Kocsuba János és társa.

3300 Kebó Mojszi — Kebó Vaszali és társa.

1581 Friedmann Farkas — Blau Mayer.

1582 Szalay Sándor — Michnay Lajos.

1593 Schillinger C. T. — ifj. Veinberger József.

Előadó: *Urbán Adolf.*

491 Kutasi Dániel — vétkes bukás.

1358 Pasku Anti --- testi sértés.

1654 Zigre Tógyer — súlyos testi sértés, lopás.

1786 Csuka Zsuzsánna — lopás.

384 Telegdi Elek — súlyos testi sértés, lopás, orgazdaság.

388 Szime Péter — súlyos testi sértés, lopás, orgazdaság.

504 Kiss István — lopás.

505 Dudás Pál s neje — lopás.

548 Deryanszki Sándor — súlyos testi sértés, lopás.

563 Burra György — súlyos testi sértés, lopás.

Előadó: *Harmathy Károly.*

622 Hochmann Mór — vallás elleni kihágás és testi sértés.

635 Csermiák Déla — gondtl. ok. emberölés.

655 Várad Mohácsi György — lopás.

660 Dancsházi Imre — testi sértés.

661 Veres Demeter — becsületsértés.

680 Szilágyi Ferencz — becsületsértés.

681. Karácsony Sándor — becsületsértés.

695 Boldis László — becsületsértés.

702 Radócz András — hatóság elleni erőszak.

1797 Vásári Ágnes — lopás.

836 Jegner Antal — súlyos testi sértés, rágalmazás, stb.

TANUGY.

Kath. tanítók országos tanácsának ülése. A magyar kath. tanítók országos bizottságának tanügyi tanácsa f. hó 29. napján d. u. 5 órakor a budapesti központi papnevelő intézetben ülést tart, melyre az érdekelteket ez uton is meghívjuk. Tárgyak: a) A magyar kath. népoktatásügy kilencszázados történetének megírására beérkezett pályázatok eredményének kihirdetése. b) A f. évi kath. tanítói kongresszus előkészítésével kapcsolatos ügyek megbeszélése. c) Folyó ügyek elintézése. d) Indítványok. Kelt Nagyváradon, 1900. évi május 22.

Dr. Steinberger Ferencz,
nagyváradai l. sz. kanonok, a magyar
kath. tanítók orsz. bizottságának
elnöke.

Az iparoktatási bizottság ülése. Nagyvárad város iparoktatási bizottsága május hó 29-én délután 4 órakor ülést tart a városházán. Ez alkalommal a folyó ügyeket veszik tárgyalás alá.

S P O R T.

Czéllövészet. A Rhédey-kerti lövöldében f. hó 13, 20 és 24-én tartott lövészeteken kilövett 1070 lővés, 653 találóban, 3896 körrel, 148 taraczk és 57, mély lövéssel. Szeged lőtt Török László.

Tizenkettős körbe löttek: Török László 8, Aufrecht Alajos 4, Székely Sándor 3, Mezey Mihály, Bügler Gyula, Janky Antal, Jelinek Géza és Kováts Béla egyet-egyet.

Tizenegyes körbe: Török László 14, Mezey Mihály 6, Tóth Ferencz 4, Aufrecht Alajos 4, Kunz Gusztáv 3, Székely Sándor 3, Kováts Béla egyet.

Díjat nyertek mély lövésre: arany díjat Török László, ezüst díjakat Jelinek Géza és Székely Sándor.

Körlovésekre: Török László arany, Mezey Mihály és Aufrecht Alajos ezüst díjakat nyertek.

REGÉNY-CSARNOK.

Egy festő karrierje.

Írta: Dr. Vuicsics Györgyné Szilárdy Elvira.

5.

Puikelreich ur kegyesen elmosolyodott. Látta. Zoltán oda hozott egy széklet s belekapaszkodott a Victor vállába, ki szerette volna megtépázni a rakoncátlan, maszatos gyereket, de azért nyájas arccal derekon kapta az urfit s felemelte a levegőbe. Hopp... hopp! s letette a földre s indul Puikelreich urral kifelé. A gyerek utánuk: Még még! Benyitottak a boudoireba hol Aurora öngagsága költői poseban hevert egy alacsony kereveten. Mikor meglátta a fiatal ember érdekes arcát, jóakaratu mosolyra nyult nem éppen kicsiny szája. Gyűrűs, kövér kezét csókra nyújtotta.

Victor daczosan kapta vissza fejét, de eszébe jutott sápadt édes anyja, behunyta szemét s megcsókolta a gyűrűs kezét.

— Férjem nagyon dicsérte önt Kenéz ur! Hozott magával egy pár festményt?

— Igen nagyságos asszony!

— Nous verous.

— Mikor óhajtja megkezdeni a festést?

— Akár ebben a pillanatban!

— Kenéz ur nyomja meg a villamos csengőt! Merçi! Az inas majd megmutatja önnek a szobáját.

Az inas belépett:

— Zsán vezesse el a festő urat az első folyósó-szobába! A vizontlátásra uram.

Victor lehorgasztott fővel ballagott az inas után, ki egy csinos tágas szobába vezette. Victor körül nézett az izléstelen, de drága butorokkal tultömött szobában, -- meglátszott rajta, hogy a gazdája, hivalkodni akart vele. Leült s rákönyökölt az asztalra, s fejét a tenyerébe hajtotta. Maga előtt látta az urnót, henczegő mivoltában, hallani vélte vontatott hangját s keserű gondolatok támadtak agyában. Milyen is a sors! Az egyiket lesújtja, felemeli a másikat az érdemtelen! Ez az asszony is, most nagyságos asszonynak avanszirozott, felkapaszkodott az uborkafára adja a nagyvilági hölgyet, tulzott fokban, mintha abban született volna!

S mintegy keserű, éles contract jutott eszébe az ő jóságos édes anyja, ki annyit küzd, annyit szenved! Pedig más hever... Kinézett az ablakon s a derős menybölt láttára, elmúltak sötét gondolatai. Eh — gondolta — ha az ember teletömi fejét ilyenféle elmélkedéssel, előbb-utóbb megbolondul.

Másnap már hozzá fogott a festéshez. Aurora öngagsága ült modellt ki ez alkalomra felrakta valamennyi ékszerét.

— Csak idealizálja a képet Kenéz ur! Sokáig kell ülnöm? Csak siessen vele...

Szorgalmasan festett. Sok baja volt a gyerekekkel, különösen Zelma kisasszonnyal és Zoltán urfival. Egyszer benyit a »mütermébe«, s ott látja Zoltánkát a festőárvány előtt, egy nagy ecsettel kezében, melynek nyeléről is csak úgy csurgott a barna festék.

— Mit csinál Zoltán?

— Hát olyan barna pöttyöket festek ide, mint a milyen a mamám arcán van.

Hátmég a többi érdemdus csemete! Azok csakugyan igénybe veték türelmét és sokszor anynyirakihozták sodrából a fiatal festőt, hogy sokszor elgondolta, hogy lecsapja az ecsetet s ott hagyja

a Puikelreich familiát a félig kész képekkel, de mindannyiszor ott volt előtte az anyja virrasztástól, sirástól vörös szemekkel s leküzdte felindulását.

Egy szép délután Victor összepakolta a festőszereit s kísétált a szabadba. Egy erdő részlet megkapta figyelmét, nyomban leült s kezdte a vázlatot rajzolni. Amint ott jávában, elmélyedre dolgozik, háta mögött egy üde női hang a kutyáját hívta. Victor kissé hátra tekintett, meglepetve pillantott meg egy feltűnően elegáns nőt, kezében egy csomó virággal. A nagy peremű kalap eltakarta egy kissé az arcát, de mégis kivillant alóla a szürke mélységes szempár, dus szőke haja, merészen fitos orra.

Victorban nyomban megfogamzott a terv. Milyen pompással illenek a sötét erdő kerebében ez a szőke nő. Olyan mint egy erdei tündér!

Leküzdte elfoglaltságát s udvarias, kérőhangon mondta:

— Asszonyom — hanem az majd tiltakozik ellene — hálára kötelezne, ha egy pár percze modellt ülne.

A szőke nő egy pillanatra összevonta a szemöldökét, de azután meggondolta magát, mosolyogva bízcentett fejével, közelebb jött s érdeklődve nézte a vázlatot!

— Megengedi? Kérem üljön arra fatörzsre, ugy... szólítsa a kutyáját hadd feküdjék a lábai elé.

— Hogy parancsolgat — gondolta a hölgy, de azért letelepítette a kutyáját. A hatalmas dán dogg, kéjesen, lustán elnyulott, a nő rátette lakkezipős kis lábát.

— Még egy kéréssem van, szórja a virágokat az ölébe!

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A pápa végrendelete.

Róma, május 25. A pápa Ó Szent-sége azon fáradozik, hogy a nevezetesebb vallási és társadalmi kérdésekben kiadott encziklikáit összegyűjti s ez lesz a szellemi végrendelete, melyben megmutatja, hogy mely uton haladjon az egyház a jövő században.

A beteg püspök.

Szombathely, május 25. *Hidassy* Kornél püspök állapotában az éjjeli jelentékeny javulás állott be. Láza teljesen megszűnt. Jó étvágygyal evett. A püspök életéért, tekintettel agg korára (már 72 éves) nagy volt az aggodalom megyszerte. A javulás híre az egész városban örömet keltett. Az orvosok remélik, hogy a püspök néhány nap mulva elhagyja a betegágyát.

Apponyi akciójáról.

Brüsszel, május 25. Van Derwelt, a kiváló tudós az egyetemen felolvasást tartott a békeakcióról és kijelentette, hogy a felvilágosult, művelt nemzeteknek testestől lelkestől pártolniok kell *Apponyi* Albert gróf akcióját.

A Dreyfus-ügy iratai.

Páris, május 25. *Chaumie* kérdést intézett a szenátusban Gallifet hadügyminiszterhez, hogy mi igaz abban a hirben, a hogy *Dreyfus-ügy* iratait, tekintettel az ügy felújítására, *elsikkasztották*.

Gallifet hadügyminiszter kijelenti, nagyon sajnálja, hogy a minap azt mondta, hogy az okmányok már nem léteznek.

Ezek létezéséről akkor tényleg nem tudott semmit, másnap azonban megtudta, hogy ez okmányok nemcsak léteznek, hanem a hadügyminiszterium egyik tisztje terjesztette is azokat. A tiszt felelősségre is vonatott, mire azt válaszolta, hogy politikai cselekedetet hjt tt végre. A tiszt ezáltal büntettet köve el.

Lambert tábornok közbeszól: Helyesen járt el! (Nyugtalanság.)

Gallifet hadügyminiszter kijelenti, hogy ez hallatlan eljárás és az elnök rögtön megfosztotta rangjától. (Helyeslés.) A miniszter ezután bővebb felvilágosítást nyújt az okmányokra.

Waldeck-Rousseau: A szóban forgó tiszt *Frisch* kapitány.

A vezérkar utja.

Zágráb, május 25. (Saj. tud. táv.) A vezérkar ide érkezett a városba. A város határán *Lipót*, *Salvator* főhercegek fogadták. Holnap a horvát bán tiszteletükre nagy ebédet ad.

Meggyilkolt bolgár kapitány.

Szófia, május 25. Rémes gyilkosság hozta nagy izgatottságba a várost. A gyilkosságnak alighanem politikai háttere van. A Szófiában székelő Sándor gy. ezred *Lazarow* nevű kapitányát egy macedóniai bérencz orozva lelötte s nyomaveszett.

Községi választások Bécsben.

Bécs, május 25. (Saját tud. távirata.) A községi választások ma ejtettek meg 20 kerületben, melyek közül 17 kerületben a keresztény szocialisták győztek, a 2-ik kerületben a német haladópart az 1-ső és 9-edik kerületben pedig pótválasztások lesznek.

Fehér-Gyarmat égése.

Budapest, május 25. (Saj. tud. táv.) Több mint 26 órai emberfölötti munka után a tüzet végre lokalizálták. A kár óriási.

A búr-angol háború.

Pretória, május 24. (Reuter.) Ideérkezett hivatalos jelentések szerint a búrok a Vryheid mellett vívott ütközetben, a hol egy század lovasított gyalogság Bethune ezredessel törbe került, két hajóagyut foglaltak el. Más hivatalos jelentések szerint a búrok Hiellbronnak az angolok által történt elfoglalása előtt 20 embert fogtak el, köztük három tisztet.

London, május 25. A Daly Maily jelenti Lorencó-Marquezból tegnapi kelettel, hogy a transzváli kormány manifesztumot bocsátott ki, a melyben felszólítja a polgárokat, hogy nyilatkozzanak, vajjon békét akarnak-e vagy folytatni akarják-e a háborút.

London, május 25. A Daily Maily jelenti Tieneinből 23-iki kelettel: Jantutunda tábornokot, a kit Julu alkirály katonasággal a boxerek ellen küldött, hir szerint meggyilkolták a boxerek vezéreivel való találkozásával. Az alkirály újabb csapatokat küldött ki.

Donna Elvira pöre.

Róma, május 25. *Donna Elvira*, Don Carlos spanyol trónkövetelő leánya, a ki Folchi festőhöz ment nőül, az örökségért pört indított atyja ellen. A pörben a luccai törvényszék ítél s kimondotta, hogy a hagyatéak negyedrésze Folchi festőnek kifizetendő.

Egy bankház csődje.

Pétevár, május 25. A Kutasov bankház 6 millió rubellel fizetésektelenséget jelentett be.

Új hadihajó.

Pétevár, május 25. Miklós cár és az admirális jelenlétében ma boesátották vizre az Aurora cirkálóhajót és a Popeda páncélos hajót és ugyanakkor tették le a Horodino és Alexander III. páncélos hajók tengerendáját.

Török dolgok.

Konstantinápoly, május 25. A porta egy idő óta megint azon fáradozik, hogy Armániában örmény-orthodox patriarkát lemondásának visszavonására bírja. Msgra. Armánián azonban mindaddig, míg a tények az ellenkezőről nem győzik meg, kételkedik a neki tett ígéretek komolyságában és ragaszkodik lemondásához.

KÖZGAZDASÁG.

Permetező kiállítás Nagyváradon.

A városi szőlőtelepen május hó 27-én a biharmegyei gazdasági egyesület és a nagyváradai hegyi választmány által rendezendő permetező kiállítás és verseny vasárnap, azaz e hó 27-én lesz megtartva a városi szőlőtelepen. A kiállításon belépti díj nincs, azt mindenki ingyen tekintheti meg.

A kiállításra a következő tárgyak lettek bejelentve:

Agraria Nagyvárad 2 permetező.

Andrényi Károly és fiai Nagyvárad 1 permetező, 3 háti kénporozógép, 4-5 kézi kénporozógép.

Békei Lipót Aszód 1 Hazai permetező, 1 kénfuvó.

Dirhan Ede Nagyvárad 1 Vermol rendszerű permetező.

Gebhard Rezső Budapest 1 Peronospora fecskendő, 1 önműködő (Rustie) permetező, 1 Eole kénporfuvó.

Geitner és Rausch Budapest 2 önműködő permetező, 1 kézi permetező, 1 háti és 1 kézi kénporfuvó, 1 vihar ágyu, szőlőmivelési eszközök.

Grünfeld Jakab Hódmezővásárhely Honi permetező.

Hegedűs János Mezőtúr 3 permetező. Király Alajos Budapest 1 henger permetező, 1 husz koronás permetező, 1 háti kénporfuvó, 1 kézi kénporfuvó.

Scholtola Ernő Budapest 1 Simplex és 1 Hercules permetező, 1 Simplex kénporfuvó, szőlőszeti eszközök.

Mayfarth és társa Bécs 2 önműködő permetező.

Szontagh Pál Budapest 1 Turul permetező.

Veréb István Debreczen 1 Sugár permetező.

Wégnér Ödön Nagyvárad 1 Attila permetező.

Deutsch Ignác Nagyvárad 1 permetező.

Nagy Ignác Budapest 1 Torpedó kénfuvó.

Az Aschenbrandt-féle bórdói port és rézkénport bemutatja Molnár Lajos.

A bejelentett tárgyak részben már itt vannak, részben pedig a mai napon érkeznek meg s lesznek elhelyezve a kiállítás színhelyén.

A kiállítási érmekeket — melyek igen csinosak — Zichert Ede nagyváradai ékszerész készítette s már a fő-utczai kirakatában láthatók.

A kiállítást vasárnap reggel 9 órakor Beöthy László főispán megnyitja, mely után egész napon át be lesznek mutatva a permetező gépek és kénfuvók.

A kiállítás délután 6 órakor lesz berekesztve.

A bíráló bizottság a nyilvánosság kizárásával már szombaton, azaz e hó 26-án kezdi meg működését, a bírálat eredménye vasárnap délelben lesz kihirdetve.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, május 25.

Table with 2 columns: Instrument name and value. Includes Osztrák hitel, Magyar hitel, Allamvasut, Rimamuranyi, Magyar jelzalog, Salgotarjani, Wagon-kolcsön.

Határidők.

Budapest, május 25.

Table with 2 columns: Instrument name and value. Includes Buza októberre, Buza áprilisra, Uj tengeri, Rozs okt., Zab okt., Káposzta, repceze, aug.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. május 25-én.

Table with 2 columns: Instrument name and value. Includes Magyar aranyjaradek 4%, Magyar koronajaradek, Magyar vasuti kolcsön aranyban 4/10%, Magyar vasuti kolcsön ezüstben 2/10%, Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból, Magyar földterhermentesítési kötvény 4%, Italmérsi jog megváltási kötvény, Horváth-szlavón földterhermentési kötvény, Magyar nyereség-sorsjegyek-kölcsön, Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön, Osztrák jaradek papirban, Osztrák jaradek ezüstben, Osztrák jaradek aranyban, Osztrák korona jaradek, Osztrák államsorsjegyek, Osztrák magyar bankrészevény, Magyar hitelbankrészevény, Osztrák hitelintézet részevény, Párisi vista, 20 frankos arany (Napoleon'd'or), Németbirodalmi márka, London vista, 20 márkás arany.

A szerkesztő: felfőlsz:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Large railway schedule table with multiple columns for routes: Budapest k.p.u.-Nagyvárad-Kolozsvár, Kolozsvár-Nagyvárad-Budapest, Püspök-Ladány-Debreczen-Érmihályfalva, Nagyvárad-Szeged-Rókus, Szeged-Rókus-Nagyvárad, Nagyvárad-Arad, Arad-Nagyvárad. Includes train numbers and times.